

ITALIJANSKI IZ FESTIVALU

Že med zadnjim canskim filmskim festivalom smo ugotovljali, da čaka italijanski filmski trg finančni polom: samo 20,9 odstotkov (in le ob upoštevanju tistih nekaj redkih koprodukcij dobimo 25 odstotkov) letnega kosmatega prihodka pripada domačemu filmu. Prišli smo do zgodovinskega minimuma, ki je povzročil ogromno javkanja in odločne zahteve po posredovanju države. V Cannesu je številna italijanska prisotnost na različnih sekcijah in seveda ob zvonečih imenih avtorjev vsaj za trenutek zabrisala resnično kritičen položaj.

Medtem je bil poleti, po mučnih razpravah, končno sprejet prvi zakon (s petnajstletno zamudo), ki ob nedorečenih praktičnih sporazumih vsaj delno ureja privatne televizije. Ob tej, kar grožnji podobni uredbi je Berlusconi & Co. že pred časom prekinil svoje finančno sodelovanje pri italijanski filmski produkciji. In celo RAI, izpostavljena notranjim politično-birokratskim izmikanjem, je zelo zmanjšala še pred časom prav do onemoglosti reklamirane načrte za obnovo umirajočega italijanskega filma.

In tako smo prišli do kritičnega trenutka in do Mostre, ko sta ti dve televizijski mreži morali, kot nekakšna kolosa z Rodosa, pokazati vse slabosti že omenjenega umiranja. Berlusconi je finančna služba je prevzela pokroviteljstvo samo v primerih, ko je šlo za varne in trdne tuje projekte, kot sta **Rosenkrantz in Guildenstern** ali pa **Mr. in Mrs. Bridge**. Od treh televizijskih mrež RAI – tretje, kvazikomunistične in pseudoeksperimentalne, sploh ni bilo na festivalu. Druga mreža, t. i. socialistična (ki je politično trdnejša), pa se je bahala s tremi filmi v tekmovalnem programu. To je film **Ragazzi Fuori** režiserja Marca Risija, film **Martha und Ich** Jiříja Weissa in film **L'Africana** režiserke Margarethe von Trotta. Film **Dovidenia v pekle, priatelja** režiserja Jakubiska (gre za premiero; film je bil istega večera prikazan tudi na TV!) in film **Fuga dal paradiso** Ettoreja Pascullija (govorimo še o eni premieri; filma v Benetke ni povabil direktor festivala, ampak je to storila kar sama RAI) pa sta bila uvrščena v netekmovalni program.

Zadnja in tokrat tudi poslednja je bila na vrsti prva TV mreža, za katero vemo, da je pod vplivom demokristjanov in je običajno močnejša in večkrat nagrajena. Predstavila se je skromnimi majhnimi produkcijami, in to z delom **Traccie di Vita Amorsa** režiserja Petra Del Monteja v tekmovalnem programu, s filmom **I Tarassachi** Francesca Ranieri Martinottija, Rocca Mortellita in Fulvia Ottavianija izven konkurence, v Tednu kritike pa je s prvencem nastopil Antonio Monda (**Dicembre**).

Začnimo naše poročilo tako, da damo prednost dvema belima vranama, ki nimata oznake RAI. Prva je dvainsedemdesetletni Luciano Emmer, ki se je natanko trideset let po svojem zadnjem celovečercu (**La ragazza in vetrina, 1960**) vrnil k filmu z **Basta! Ci faccio un film**. Spomnimo se, da se je Emmer v zadnjih desetletjih uveljavil kot eden najbolj delavnih in kreativnih

režiserjev in producentov »Carosella« in drugih televizijskih reklamnih sporočil.

Njegove filme iz '50 let (gre za izjemno svojstvene komedije) sem si lahko pogosto ogledal na TV, pa tudi to srečo sem imel, da sem ga ob različnih priložnostih srečeval in spoznaval, zato še toliko bolj spoštujem in cenim njegovo delo in njegovo izjemno eruptivno prisotnost.

Morda so bila naša pričakovanja ob njegovi vrnitvi pretirana, čezmerna. Film, ki sta ga napisala skupaj s sinom Davidom, ki v filmu tudi nastopa, pričinja s črno belimi podobami iz sedaj že klasičnega filma **Terza Liceo** (ki ga je Emmer režiral leta 1954 in v katerem je nastopila skupina obetavnih debitantov). Vidimo sedanjo mladino, kako v letnem kinu meče v platno paradižnike, da bi se nato obrnili direktno na starega režiserja (v kadru je vedno posnet samo od zadaj, vendar je glas Emmerjev) in mu vpili in kričali, da dijaki niso več tako prijazni in da niso brez problemov; in na koncu ga vržejo v morje. Od tod naprej se paralelno odvijajo življenja nekaterih študentov, ki spadajo v srednjo boržuazijo, med ljubeznimi, šolo in družino. Vidimo znane, precej

običajne kraje, ki jih Emmer skuša oživiti, vendar se ne more odločiti med komičnostjo in patetičnostjo. Vzgojeni in snažni, ki ne vedo za drogo in nasilje, so njegovi glavni junaki pravo nasprotje razpuščenim junakom iz filma Marca Risija, obenem pa se razlikujejo tudi od današnjih mladih ljudi. Morda je bolje tako, bodo dejali nekateri, kot pa da nas dolgočasijo »sociološke podobice«. Upajmo, da bo Emmer po tem preskus, ki je bil vse prej kot komercialno neuspešen, dejal: »Dovolj! Posnel bom nov film, ne da bi pri tem ponovno čakal dolgo vrsto let!«

Film Antonia Rubinija **La stazione** je skromna in poštena priredba uspešne gledališke komedije. Tudi ta film (uvrščamo ga med tiste »prijetne začetke«, kakršni se običajno postavijo po robu tistim začetkom, v večini primerov okornih in nepotrebnih) je bil posnet z lastnimi sredstvi, mimo televizijskih vzorcev. V filmu srečamo zelo sramežljivega postajnega načelnika, igra ga sam Rubini (morda se ga spomnite kot alter ega mlademu Felliniju v filmu **Intervista**), ki neko noč gosti mlado svetlolaso dedinjo, ki pa skuša pobegniti pred svojim nasilnim

